

Robin: Hallo allemaal! Dit is Een Beetje Nederlands, dé podcast voor mensen die Nederlands leren. Wij zijn Robin... en Yvette en deze zomer doen we iets nieuws: iedere twee weken komt er een nieuwe aflevering waarin we allebei vertellen over iets typisch Nederlands. Dat is iets dat alle Nederlanders wel kennen, maar iemand die niet opgegroeid is in Nederland misschien nog niet.

Yvette: vandaag gaan we het hebben over... geld.

Bonuskaart

Y: Als ik tegen jou zeg, het was in de bonus, weet je dan wat ik bedoel?

R: Ja zeker, dan heb je iets met korting gekocht bij de Albert Heijn, denk ik.

Y: Klopt! En daar zijn wij zuinige Nederlanders natuurlijk dol op. Voor de mensen die dit niet weten, Albert Heijn is een van de grootste supermarktketens van Nederland. En in die supermarkt kun je dus een bonuskaart krijgen, ook wel een klantenkaart genoemd met hierop een streepjescode. Dat kan een plastic kaartje zijn of op je telefoon. Als je de bonuskaart scant dan krijg je korting op producten die op dat moment in de aanbieding zijn, oftewel in de bonus.

R: Ik kan me de laatste keer eigenlijk niet herinneren dat ik waspoeder of tandpasta heb gekocht die toen niet in de bonus was, dat scheelt echt veel geld. Ik kan me eigenlijk überhaupt geen leven zonder bonuskaart meer herinneren.

Y: Dat kan wel eens kloppen, de kaart bestaat al sinds 1997. Een paar jaar later kon je met de kaart persoonlijke aanbiedingen krijgen op basis van wat je eerder gekocht hebt.

R: Dus Albert Heijn houdt zo bij wat je koopt?

Y: Ja. En dat is iets waar we misschien niet zo bij stilstaan, maar zo'n kaart is de perfecte manier voor de winkel om gegevens te verzamelen over wat wij allemaal kopen. Zo kunnen ze hun promotie hierop aanpassen en ook de producten aanpassen. Hier is nog weleens kritiek op geweest. Wat gebeurt er precies met al onze gegevens?

Een grappig feitje om ook even te noemen: de eerste klantenkaarten ontstonden al in de 19e eeuw. Dan kregen klanten een stempel als ze iets kochten en dit konden ze dan inleveren voor korting. De 'moderne' klantenkaart ontstond in 1980 met de introductie van Air Miles in het Verenigd Koninkrijk (in Nederland in 1994). Klanten werden beloond met miles als ze iets kochten en dit konden ze inleveren voor vliegtickets of andere extra's.

Guldens

R: Voor mijn onderwerp gaan we het ook hebben over iets waarmee je niet kan betalen, maar tot 1 januari 2002 kon dat nog wel. Veel van de Europese luisteraars zullen deze datum wel herkennen, op dat moment kregen we namelijk de euro als betaalmiddel. Ik wil het hebben over de munt die we daarvoor hadden: de gulden. Kan jij het je eigenlijk nog herinneren, de gulden?

Y: Ja, ik was toen 13 ofzo toen we de euro kregen, dus ik had daarvoor al wel zakgeld in guldens. Maar het grootste deel van mijn leven hebben we al euro's.

R: Voor mij geldt hetzelfde. Voor 1 januari 2002 hadden we dus de gulden, en die munt bestond al in Nederland sinds de Middeleeuwen. De geschiedenis van de gulden begint grappig genoeg in Italië, in de stad Florence. In die stad werd een gouden munt gemaakt, die op veel plekken in Europa gebruikt werd. Ook in Nederland werd deze munt veel

gebruikt, en hier werd het de *gulden florijn* genoemd, oftewel de gouden munt uit Florence. In de loop der tijd werd het gewoon simpelweg gulden genoemd.

Een van de leukste dingen van de gulden vind ik de vele bijnamen die er waren voor de verschillende munten en biljetten. Zullen we kijken of je ze nog allemaal weet?

Y: Oke!

R: We gaan van laag naar hoog

Dus we beginnen met 5 cent. Weet je nog hoe die heette?

Y: Stuiver?

R: Ja, 5 cent heette een stuiver. En dan 10 cent?

Y: Oh, een dubbeltje

R: Helemaal goed. En dan 25 cent

Y: Een kwartje!

R: Ja! En die heette ook wel een heitje. Daar komt de uitdrukking 'een heitje voor een karweitje' vandaan. Dus als je een klusje deed, dan kreeg je een kwartje, oftewel 25 cent. En dat heette dus een heitje.

De volgende, 1 gulden

Y: Een piek?

R: Ja, ook helemaal goed. En dan daarna, 2,5 gulden, daar was een munt van.

Y: Een rijksdaalder?

R: Ja, of ook wel een knaak. En dan de briefjes. 10 gulden?

Y: Nee dat weet ik niet

R: Tien gulden werd ook wel een joetje genoemd. En 25 gulden?

Y: God nee, geen idee

R: Die werd ook wel een geeltje genoemd, vanwege de gele kleur van het biljet. En 100 gulden?

Y: Oh wat slecht, nee dat weet ik niet

R: Honderd gulden werd ook wel een meier genoemd. Of een snip. Een snip is een soort vogel, en die stond op het biljet van 100 gulden. En ten slotte, die kwam niet zo heel vaak voor, of die zag je niet heel vaak, maar er was een biljet van 1000 gulden.

Y: Groen ofzo?

R: Bijna goed, het was wel een kleur, maar het was rood. Dus het biljet van 1000 gulden werd ook wel een rooie genoemd.

R: Goed gedaan hoor. Nog een leuk feitje is dat het gat in het midden van een cd precies de grootte is van een dubbeltje, van het 10 cent muntje dus. Dat komt doordat de cd door Philips is uitgevonden, een Nederlands bedrijf

Y: Oh leuk, dat wist ik niet

R: En nog een leuk feitje om mee te eindigen: wist je dat er ergens op de wereld nog met guldens betaald wordt? Het is niet in Nederland!

Y: Oh echt, waar dan?

R: Op de eilanden Curaçao en Sint Maarten is de Antilliaanse gulden het betaalmiddel. Dat komt omdat die eilanden in Zuid-Amerika onderdeel zijn van het Koninkrijk der Nederlanden, maar niet de euro hebben gekregen.

Voor de mensen die het leuk vinden om Nederlandse uitdrukkingen te leren, zet ik een lijstje met Nederlandse uitdrukkingen die met guldens te maken hebben op de pagina op de site waar ook de transcripties staan. En dat zijn er nogal wat!